

Брюксел, 30.9.2020 г.
SWD(2020) 300 final

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА

Доклад относно върховенството на закона за 2020 г.
Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Белгия

придружаващ

**СЪОБЩЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И
КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

Доклад относно върховенството на закона за 2020 г.
Ситуация в областта на върховенството на закона в Европейския съюз

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 301 final} - {SWD(2020) 302 final} -
{SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} - {SWD(2020) 305 final} -
{SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 307 final} - {SWD(2020) 308 final} -
{SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} - {SWD(2020) 311 final} -
{SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} - {SWD(2020) 314 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

РЕЗЮМЕ

В продължение на няколко години в белгийската съдебна система се провеждат реформи във връзка с цифровизацията и управлението на ресурси от страна на съдебната власт, но пълното им осъществяване все още не е приключило. Приложени са различни инициативи за насърчаване на качеството и независимостта на съдебната власт, по-специално във връзка със съдебните такси, системата на заместващите съдии и правомощията по разследване на Висшия съвет по правосъдие (High Council for Justice). В ход е реформа на процедурата за подаване на жалби по отношение на функционирането на съдебната система, както и инициатива за насърчаване на използването на ясен език в съдебните решения. Наличието на достатъчно човешки и финансови ресурси представлява предизвикателство за съдебната система и продължава да съществува необходимост от подобряване на степента на цифровизация. В този контекст дългогодишен недостатък е липсата на надеждни и последователни данни за ефикасността на системата.

В Белгия като цяло съществува правна и институционална уредба за борба с корупцията. Въпреки че няма стратегия или институция, която да координира борбата с корупцията на всички равнища на управление, специален орган за борба с корупцията наблюдава разследванията във връзка с корупцията, а Федерален комитет по етика (Federal Ethics Committee) съветва длъжностните лица по въпроси относно почтеността (интегритета). Съществува спектър от законодателни мерки за предотвратяване на корупцията, включително системи за декларации и кодекси за поведение за длъжностните лица, но те са довели до разпокъсана уредба на различните равнища на управление. Въпреки че са въведени определени правила за членовете на парламента и висшите ръководни кадри, продължават да съществуват празноти. Понастоящем в Белгия не съществува обща уредба в областта на защитата на лицата, сигнализиращи за нередности.

Белгия разполага със стабилна правна и институционална уредба относно медийния плурализъм. Независимите регулаторни органи в областта на аудиовизуалните медийни услуги играят важна роля за осигуряването на прозрачност на собствеността върху медиите, а медийните съвети са много активни в техните съответни общности. Независимостта на медиите се зачита и за журналистическата професия е осигурена достатъчна защита, по-специално чрез закона относно защитата на журналистическите източници. Случаите на сплашване, заплахи или нападения над журналисти са относително редки. Има възможност за подобряване на достъпа до информация, съхранявана от публичните органи. Освен това адекватността на ресурсите, които са на разположение на регулаторните органи на френско- и немскоговорящите общности, е повод за загриженост.

Процесът на приемане на закони включва добре утвърдената практика на извършване на оценки на въздействието и консултиране със заинтересованите страни на множество равнища на управление. Конституционният съд и други независими институции, включително службите на омбудсманите на различни равнища на управление, играят важна роля по отношение на защитата на основните права. В ход е създаването на нова Федерална институция по правата на човека, която се очаква да подобри допълнително защитата на основните права. Държавният съвет допринася за запазване на качеството на законодателството, макар че среща някои предизвикателства пред своята работа. След приемането на закон през 2019 г. организациите на гражданското общество имат повече възможности да водят съдебни спорове относно интересите, които защитават.

I. СЪДЕБНА СИСТЕМА

Съдебната система се състои от 13 първоинстанционни съдилища с обща компетентност¹, няколко специализирани първоинстанционни съдилища², 5 апелативни съдилища и Върховен съд. Съдебният състав на Държавния съвет³ изпълнява функцията на най-висша административна инстанция⁴. Конституционният съд е компетентен да извършва проверки на конституционосъобразността на законите. Повечето компетенции, свързани с правосъдието, остават на федерално равнище. Независимостта на съдебната власт и прокуратурата е залегнала в Конституцията⁵. Независимият Висш съвет по правосъдие⁶ е натоварен със задачата да набира служители в съдебните органи и с насърчаването на качеството на правораздаването чрез механизми за контрол, като например одити, както и чрез предоставяне на съвети. Кандидатите за съдии се избират от Висшия съвет и се назначават пожизнено от правителството⁷ по предложение на министъра на правосъдието⁸. Съдийската колегия, която се състои от председателите на съдилищата, избрани от техните колеги, е отговорна за цялостното функциониране на съдилищата. Фламандската адвокатска колегия и френскоезичната и немскоезичната адвокатска колегия представляват юристи от различни части на държавата.

Независимост

Усещането за независимост на съдебната власт е над средното и продължават да се полагат усилия за насърчаване на по-голяма независимост. Усещането за независимост на съдилищата и съдиите е над средното в ЕС сред широката общественост (63 % го считат за сравнително добро или за много добро) и дружествата (59 % го считат за сравнително добро или за много добро)⁹. Скорошна реформа може да укрепи допълнително независимостта на съдебната власт, като подобри качеството

¹ Тези съдилища разглеждат и дела за обжалване на решения на мировите съдии и на полицейските съдилища.

² Включително 162 мирови, 15 полицейски, 9 търговски, 9 трудови и 5 административни съдилища.

³ Държавният съвет има и консултативен състав, който издава становища относно законопроекти.

⁴ Временен наказателен съд, който се състои от трима съдии и жури от дванадесет граждани (съдебни заседатели), разглежда най-тежките наказателни дела.

⁵ Член 151 от Конституцията.

⁶ Висшият съвет по правосъдие се състои от 22-ма членове от съдебната власт, 8 адвокати, 6 професори и 8 членове от гражданското общество. Половината от членовете му са френскоговорящи, а другата половина — говорещи нидерландски език.

⁷ Официално от краля.

⁸ Органът на изпълнителната власт може да откаже да назначи кандидата, предложен от Висшия съвет по правосъдие, само на безспорни основания (например нередност или незаконосъобразност) и не може да реши да назначи различен кандидат. Вместо това органът на изпълнителната власт трябва да отнесе преписката по назначаване към Висшия съвет и да поиска ново предложение. Решението на органа на изпълнителната власт да не назначи даден кандидат за съдия може да бъде оспорено пред Държавния съвет. В контекста на подобен правен иск може да се повдигне също въпросът за неправомерността на предложението на Висшия съвет.

⁹ Докато 9 % от широката общественост и 12 % от дружествата посочват, че възприемат равнището на независимост на съдебната власт като „много добро“, а 54 % от широката общественост и 47 % от дружествата го възприемат като „сравнително добро“; 26 % от широката общественост и 24 % от дружествата възприемат равнището на независимост на съдебната власт като „сравнително лошо“ или като „много лошо“. Графики 44 и 46, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.; проучване на Евробарометър. Усещането за независимост на съдебната власт се категоризира по следния начин: много ниско (под 30 % от респондентите възприемат независимостта на съдебната власт като сравнително добра и много добра); ниско (30—39 %), средно (40—59 %), високо (60—75 %), много високо (над 75 %).

на процеса на подбор на съдиите и уредбата относно почтеността на заместващите съдии. В съдебната система е разрешено да се предлагат назначения на заместващи съдии, за да се осигури пълният състав на съдебна колегия¹⁰. Условието за тяхното назначаване бяха преразгледани вследствие на някои опасения, изразени от Съвета на Европа, във връзка с процедурата по назначаване и уредбата относно почтеността на заместващи съдии и с евентуалните последици за репутацията и интегритета на съдебната система¹¹. Докато преди се е изисквало заместващите съдии да отговарят само на условия, свързани с образование и опит¹², със закон от март 2019 г. е въведено изискването кандидатите да полагат и изпит, за да станат заместващи съдии¹³. Освен това със закона се въвежда задължително обучение за заместващите съдии, включващо модул относно етиката, и се премахва възможността за назначаване на заместващи прокурори. Изглежда в закона до голяма степен са разгледани посочените опасения във връзка със заместващите съдии¹⁴, включително чрез подобряване на обективността на процедурата по подбор и чрез укрепване на приложимата уредба относно почтеността. Освен това чрез закона се засилват правомощията по разследване на Висшия съвет по правосъдие. Висшият съвет по правосъдие играе активна роля в този процес, например като стартира на 3 септември 2020 г. специално разследване на (текущото) съдебно разследване на обстоятелствата около смъртта на Jozef Chovanec, словашки гражданин, след полицейска намеса на летище Шарлероа през февруари 2018 г. В закона е предвидено, че Висшият съвет може да получи от съдебните органи всеки документ и информация, които счита за необходими за изпълнението на своите задачи, включващи извършване на одити на съдилищата.

Правомощието на министъра на правосъдието да дава указания на прокуратурата да преследва по съдебен ред конкретен случай е съпроводено от гаранции и не се използва на практика. Министърът на правосъдието може да изготвя общи насоки за прокуратурата, както и да ѝ издава разпореждания да преследва по съдебен ред даден случай, но не може да дава указания да не се провежда съдебно преследване¹⁵. Ако министърът разпорежи преследване по съдебен ред по даден случай, това указание трябва да бъде добавено към преписката по делото, а белгийските органи докладват, че правомощието за издаване на специфични указания не се използва на практика. Тази практика в съчетание със съществуващите правни гаранции изглежда намалява риска за независимостта на прокуратурата¹⁶.

¹⁰ Кодекс за работата на съдилищата, книга I, дял VI, глава Vter, раздел 1.

¹¹ Четвърти кръг на оценка на Групата държави срещу корупцията (GRECO) — доклад за оценка, стр. 32.

¹² Някои предложения включват и изисквания за възраст.

¹³ Law of 23 March 2019 modifying the Judicial Code in order to improve the functioning of the judicial order and of the High Council of Justice (Закон от 23 март 2019 г. за изменение на Кодекса за работата на съдилищата с цел подобряване на функционирането на съдебната система и на Висшия съвет по правосъдие). Вместо това кандидатите имат възможността да преминат през стаж за съдии.

¹⁴ Вж. в тази връзка също така: четвърти кръг на оценка на GRECO — втори междинен доклад за изпълнението на препоръките, стр. 12.

¹⁵ Член 151 от Конституцията.

¹⁶ Вж. също: Committee of Ministers Recommendation Rec(2000)19, (Препоръка REC(2000)19 на Комитета на министрите), точка 13, буква d): „когато правителството има правомощия да дава указания за преследване по съдебен ред по конкретен случай, тези указания трябва да бъдат съпроводени с подходящи гаранции, че прозрачността и справедливостта се зачитат в съответствие с националното право“. По отношение на гаранциите вж. точка 13 (букви d) и e); вж. също решение на Съда от 12 декември 2019 г. по дело *Openbaar Ministerie (Procureur du Roi de Bruxelles)*, C-627/19 PPU, в което Съдът е приел във връзка с европейска заповед за арест за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода, издадена от белгийската прокуратура, че допуска национално

Качество

В ход е развитие на цифровизацията на съдебната система. Продължава да съществува необходимост от подобряване на цифровизацията на съдебната система, по-специално по отношение на онлайн достъпа до решения на съда и на възможностите за завеждане на дело, за връчване на призовки и за наблюдаване на етапите на производството онлайн¹⁷. По отношение на онлайн достъпа до решения на съда в закон от май 2019 г. се предвижда всички решения да бъдат публикувани онлайн от септември 2021 г. нататък¹⁸. Процесът на създаване на база данни за тази цел е започнал, но има забавяне заради пандемията от COVID-19. По отношение на цифровизацията на работните процеси в съдебната система от 2007 г. насам се работи за въвеждане на единна система за управление на дела за съдилищата. Системата, наречена „MaCH“¹⁹, понастоящем е внедрена за голям брой съдилища, макар че първоинстанционните съдилища с обща компетентност и апелативните съдилища все още предстои да се включат. Справянето с липсата на цифровизация на съдебната система би било от полза за качеството на правораздаването, както и за ефективното събиране на последователни и надеждни данни за съдилищата.

Наскоро бяха приети нови мерки във връзка с правосъдната система в контекста на пандемията от COVID-19. Със законодателство, прието наскоро от Парламента, се въвежда по-широко използване на писмени процедури и видеоконференции в съдебното производство. С него се въвеждат временни разпоредби в контекста на пандемията от COVID-19, както и постоянни промени във функционирането на съдебните процедури²⁰. Към новото законодателство са отправени критики заради неговото потенциално въздействие върху правото на справедлив съдебен процес²¹. Държавният съвет и Висшият съвет по правосъдие са отправили допълнителни критики към прекалено бързото въвеждане на предложенията, като са подчертали необходимостта от внимателно обмисляне на трайните промени в съдебните процедури²².

законодателство, предоставящо правомощието за издаване на такава заповед на орган, който сам по себе си не е съдебен орган. Вж. също Доклад на Комисията относно прилагането на Рамковото решение на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки.

¹⁷ Графика 27, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.

¹⁸ Law of 5 May 2019 modifying the Code of Criminal Procedure and the Judicial Code (Закон от 5 май 2019 г. за изменение на Наказателно-процесуалния кодекс и Кодекса за работата на съдилищата). Първоначално законът предвиждаше публикуването на всички съдебни решения онлайн от септември 2020 г., но наскоро беше изменен със Закона от 31 юли 2020 г., съдържащ различни неотложни разпоредби в областта на правосъдието.

¹⁹ Mammouth @ Central Hosting.

²⁰ Law introducing Urgent Provisions in the Field of Justice in the Context of the Coronavirus Pandemic (COVID-19) (Закон за въвеждане на спешни мерки в съдебната система в контекста на коронавирусната пандемия (COVID-19).

²¹ Вж. например: Председател на Висшият съвет по правосъдие (2020 г.), Letter to the President of the House of Representatives on the law containing various provisions on justice in the context of the fight against the spread of the coronavirus (Писмо към председателя на Камарата на представителите относно закона, съдържащ различни разпоредби относно правораздаването в контекста на борбата срещу разпространението на коронавируса).

²² Advisory Opinion 67.516/1-2 of the Council of State of 22 June 2020 (Консултативно становище 67.516/1-2 на Държавния съвет от 22 юни 2020 г.); Председател на Висшият съвет по правосъдие (2020 г.), Letter to the President of the House of Representatives on the law containing various provisions on justice in the context of the fight against the spread of the coronavirus (Писмо до председателя на

В ход е процес за постигане на автономно управление на ресурсите от съдебната власт. През 2014 г. е приведен в действие процес за установяване на автономно управление на ресурсите от съдебната власт. Този процес отчасти е в застои поради липсата на надежден инструмент за измерване на обема на работа, който е необходим за оптималното разпределяне на ресурсите между съдилищата²³. Заинтересованите страни подчертават колко е важно да завърши процесът по прехвърляне на управлението на ресурсите в самата съдебна власт²⁴. Липсата на достатъчно ресурси също представлява предизвикателство за съдебната система, както е изтъкнато в съвместен меморандум на трите най-висши съдилища²⁵. Освен това в неотдавнашно решение държавата беше осъдена за това, че не е предоставила на съдебната власт количеството човешки ресурси, предвидено в закона²⁶. Както е отбелязано от Консултативния съвет на европейските съдии (КСЕС), недостигът на човешки ресурси също вероятно оказва отрицателно въздействие върху ефикасността на съдебната система²⁷. Текуща инициатива на Висшия съвет по правосъдие за засилване на привлекателността на кариерата в съдебната власт би могла да се окаже от полза за увеличаването на броя на кандидатите за съдии²⁸.

Провеждат се и няколко други реформи във връзка с качеството на съдебната система. Започна реформа на процедурата за подаване на жалби по отношение на функционирането на съдебната система с цел тя да стане по-ефикасна и по-достъпна за гражданите. Чрез реформата процедурата ще се модернизира и прегледът на броя и естеството на жалбите ще се подобри. Освен това тече инициатива за насърчване на използването на ясен език в съдебните решения²⁹. По отношение на разходите за съдебното производство чрез законодателна реформа таксите за сезиране на съд са увеличени, като същевременно условията за плащане са изменени; понастоящем съдебните такси се дължат само в края на производството от загубилата процеса страна³⁰. С реформата се цели сезирането на съд да стане по-малко обременително, макар че увеличените размери на таксите може да ограничат постигането на тази цел. Праговете на доходите, за да се получи пълна и частична правна помощ, остават ниски, което може да има отрицателно въздействие върху достъпа на гражданите до правосъдие. В това отношение неотдавнашното повишаване на праговете на доходите е положително развитие и през следващите години се планира допълнително постепенно повишаване.

Камарата на представителите относно закона, съдържащ различни разпоредби относно правораздаването в контекста на борбата срещу разпространението на коронавируса).

²³ Висш съвет по правосъдие (2019 г.), Memorandum for a better functioning of justice (Меморандум за по-добро функциониране на съдебната система), стр. 3—4.

²⁴ Сдружения на юристите и съдилищата (2020 г.), I believe in the rule of law! (Вярвам във върховенството на закона!); Висш съвет по правосъдие (2019 г.), Memorandum for a better functioning of justice (Меморандум за по-добро функциониране на съдебната система); Информацията е получена в контекста на посещението в Белгия.

²⁵ Конституционен съд, Касационен съд и Държавен съвет (2019 г.), Joint memorandum of the Constitutional Court, the Court of Cassation and the Council of State (Съвместен меморандум на Конституционния съд, Касационния съд и Държавния съвет); Висш съвет по правосъдие (2019 г.), Memorandum for a better functioning of justice (Меморандум за по-добро функциониране на съдебната система).

²⁶ Френскоезичен първоинстанционен съд на гр. Брюксел, решение от 13 март 2020 г.

²⁷ Бюро на КСЕС (2020 г.), *Rapport sur l'indépendance et l'impartialité du pouvoir judiciaire dans les Etats membres du Conseil de l'Europe* (издание 2019 г.).

²⁸ Тази инициатива получава подкрепа чрез Програмата на Европейската комисия за подкрепа на структурните реформи.

²⁹ Вж. предходната бележка.

³⁰ Съдията осъжда губещата страна да плати разноските изцяло или частично, в зависимост от изхода на делото.

Ефикасност

Поради липса на данни не е налице пълен преглед на ефикасността на съдебната система. Въпреки че са налице известни данни, пропуските в масивите от данни правят невъзможно изготвянето на пълен преглед на ефикасността на съдебната система³¹. През последните години делът на приключените производства по граждански и търговски дела се е увеличил³², но съществуват пропуски в данните по отношение на продължителността на производствата. Белгия подлежи на засилен контрол от страна на Комитета на министрите на Съвета на Европа по отношение на прекомерната продължителност на производствата по граждански дела на първа инстанция. Що се отнася до административното правосъдие, през последните години делът на приключените производства е над 100 %, макар че средната продължителност на процедурите продължава да бъде голяма³³. Събирането и предоставянето на разположение на надеждни данни е от ключово значение за насърчаването на ефикасността на съдебната система. Приключването на процеса на цифровизация може да помогне за постигането на тази цел.

II. УРЕДБА ЗА БОРБА С КОРУПЦИЯТА

За членовете на Парламента и висшите ръководни кадри са въведени законодателни мерки за предотвратяване на корупцията, включително системи за декларации и кодекси за поведение за длъжностните лица, както и определени правила за съблюдаване на етичните норми. The Central Office for the Repression of Corruption (Office Central pour la Répression de la Corruption — CDVC-OCRC, Централният офис за борба с корупцията) е специализирана централна служба в рамките на федералната полиция, която има компетенции да разследва и подкрепя разследването на корупция. Няколко национални публични органи имат ключова роля в борбата с корупцията и насърчаването на етиката и почтеността. Сметната палата осъществява външен контрол върху бюджетните, счетоводните и финансовите операции на федералната държава, докато Междудефекралният орган на инспектората по финанси е публична служба, която извършва проверки, свързани със законосъобразността, осъществимостта и целесъобразността на публичните разходи. Отдел „Обработка на финансова информация“ разглежда съмнителни финансови сделки, свързани с изпирането на пари и тежките престъпления. Бюрото за административна етика и деонтология изготвя правила относно почтеността и съдейства на федералните администрации при въвеждането на мерки относно почтеността.

През 2019 г. според Индекса за възприемане на корупцията на асоциацията „Прозрачност без граници“ резултатът на Белгия е 75/100 и тя е сред високо класираните държави — членки на ЕС, като заема 7-о място в Европейския съюз и 17-о място в световен мащаб. Специално проучване на Евробарометър от 2020 г. сочи, че 68 % от респондентите считат корупцията за широко разпространена в тяхната държава (средната стойност за ЕС е 71 %), а 19 % от респондентите се чувстват лично засегнати от корупция в своето ежедневие (средната стойност за ЕС е 26 %). Що се отнася до предприятията, 48 % от дружествата считат корупцията за широко

³¹ Графики 5, 6, 13, 14, 18, 19 и 20, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.

³² Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2020 г.; Европейска комисия за ефикасност на правосъдието (CEPEJ) (2018 г.), Evaluation of the judicial systems (2016—2018 cycle): Belgium (Оценка на съдебните системи (за периода 2016—2018 г.): Белгия.

³³ Вж. предходната бележка.

разпространена (средната стойност за ЕС е 63 %), а 26 % считат, че корупцията е проблем при извършването на стопанска дейност (средната стойност за ЕС е 37 %) ³⁴. Освен това 40 % от респондентите посочват, че съществуват достатъчен брой успешни наказателни преследвания, които възпират хората да прибегват до корупционни практики (средната стойност за ЕС е 36 %) ³⁵, докато 40 % от дружествата считат, че на хората и предприятията, заловени да предлагат подкуп на висш служител, се налагат подходящи наказания (средната стойност за ЕС е 31 %).

Правната уредба в областта на наказателното право за борба с корупцията до голяма степен е налице. С Наказателния кодекс се криминализира подкупването в частния и публичния сектор, пасивното и активното подкупване и подкупването на национални и чужди длъжностни лица ³⁶. Всеки държавен служител, който при упражняването на функциите си узнае за престъпление (в частност корупция), трябва да информира прокурора и да предаде цялата свързана с това информация. Съдилищата имат широка компетентност в случаи на корупция, включително престъпления, извършени в чужбина от белгийски граждани и дружества. Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) подчерта необходимостта да се отдаде приоритет на борбата с подкупването на чужди длъжностни лица, както и да се увеличи равнището на санкциите, приложимо за физическите лица, и размерът на глобите, приложими за юридически лица ³⁷. С цел да се улесни разкриването на подкупи на чужди длъжностни лица Белгия разполага със специален механизъм за длъжностните лица и частните дружества, чрез който да се докладва за съмнения за подкупи на чужди длъжностни лица, като информацията се предава на федералната прокуратура. Тя решава дали да открие разследване въз основа на принципа на целесъобразността в наказателното преследване.

Централният офис за борба с корупцията (CDBC-OCRC) е специализирана централна служба в рамките на федералната полиция. Той разследва и подкрепя разследването на престъпления, извършени в ущърб на интересите на държавата, и престъпления, свързани с корупция, за които са наложени санкции със закона от 10 февруари 1999 г. относно противодействието на корупцията ³⁸. Централният офис за борба с корупцията, чийто надзор се осъществява от федералната прокуратура, координира операциите на национално равнище, подкрепя други полицейски служби с насоки или съвети и упражнява надзор върху управлението на приоритетите на националния план за сигурност. Централният офис за борба с корупцията има две подразделения: подразделение за обществените поръчки, в което се разследват случаи на измами във връзка с обществените поръчки, и подразделение за борба с финансови измами, в което се разследват случаи на измами във връзка със субсидии, безвъзмездни средства или подкупи на длъжностни лица и политици. В Централния офис за борба с

³⁴ Експресно проучване на Евробарометър № 482 (2019 г.).

³⁵ Специално проучване на Евробарометър № 502 (2020 г.).

³⁶ Член 29 от Наказателния кодекс.

³⁷ ОИСР (2018 г.), Phase 3 evaluation of Belgium: additional written report (Фаза 3 от оценката на Белгия: допълнителен писмен доклад).

³⁸ Служба на ООН по наркотиците и престъпността (2016 г.), Country review report of Belgium: review by Mexico and the Netherlands of the implementation by Belgium of articles 15-42 of chapter III. "Criminalization and law enforcement" and articles 44-50 of chapter IV. "International cooperation" of the United Nations Convention against Corruption for the review cycle 2010-2015, (Доклад за прегледа на Белгия: преглед от Мексико и Нидерландия на прилагането от страна на Белгия на членове 15—42 от глава III „Криминализация и правоприлагане“ и членове 44—50 от глава IV „Международно сътрудничество“ от Конвенцията на Организацията на обединените нации срещу корупцията за цикъла за преглед за периода 2010—2015 г.), стр. 129—136 (полиция и прокуратура).

корупцията съществуват и два специални отдела: отделът за борба с измамите, свързани с футбола, и отделът за връзка с Комисията по хазарта, което координира съвместните разследвания. Въпреки че преди това е имало значителни съкращения на държавния бюджет и на служителите по правоприлагане, които са засегнали особено отделите, отговорни за предотвратяването на корупцията и борбата с нея, напоследък са предприети стъпки за подпомагане на дейността на Централния офис за борба с корупцията.

В рамките на полицията е създадена и специална система за докладване. Тази система има свои собствени правила и разпоредби относно етиката и почтеността, деонтологичен кодекс и комисия, както и служби за инспекция, като например Comité P (външен надзорен орган) и Главния инспекторат (вътрешен надзорен орган)³⁹. Заинтересованите страни обаче считат, че за активната борба с корупцията е необходимо допълнително увеличение на ресурсите на правоприлагащите органи⁴⁰. Това беше подчертано и от неотдавнашната оценка на Групата държави срещу корупцията по отношение на белгийското правоприлагане, която е отправила препоръка числеността на персонала да се увеличи, на отдела за вътрешен контрол да се осигурят повече ресурси за активна борба с корупцията и органите да оценят необходимостта от въвеждане на задължение за висшите ръководни и високорискови длъжности да декларират имущественото си състояние/евентуални конфликти на интереси⁴¹. Независимо от това, федералната полиция в голяма степен се радва на положителен имидж сред широката общественост, а Централният офис за борба с корупцията се счита за истински независим от политическите органи. Полицията също така продължава да бъде институцията, на която белгийските граждани имат най-голямо доверие за справяне със случаи на корупция (56 %), като има преднина пред съдебната система (26 %) или медиите (18 %)⁴². Официалните данни сочат, че през 2019 г. са регистрирани 435 случая на корупция в сравнение с 435 през 2018 г. и 492 през 2017 г. За 2019 г. 126 случая бяха свързани с корупция в публичния сектор, 119 случая бяха свързани с длъжностно присвояване и 91 случая бяха свързани с фалшифициране, извършено от длъжностно лице⁴³.

Няколко национални публични органи имат ключова роля в борбата с корупцията и насърчаването на етиката и почтеността. Сметната палата на Белгия извършва външен контрол на бюджетните, счетоводните и финансовите операции на федералната държава, докато отделът за обработка на финансова информация разглежда съмнителни финансови операции, свързани с изпирането на пари и тежки престъпления. Бюрото за административна етика и деонтология (BAED-BEDA), създадено на федерално равнище през юни 2006 г., изготвя правила относно почтеността и съдейства на федералните администрации при въвеждането на мерки относно почтеността. То има превантивна роля за наблюдението на почтеността във федералната публична служба и организира обучения за длъжностните лица. Като осъществява консултативната си функция, то изготвя становища и предложения за министрите във връзка с федералната политика относно почтеността и гарантира

³⁹ Член 15, Royal decree of 24 September 2015 Concerning the Basic Training of Staff of the Base Level of the Police Services (Кралско постановление от 24 септември 2015 г. относно основното обучение на служителите на равнището, което е най-близо до полицейските служби).

⁴⁰ Информацията е получена в контекста на посещението в Белгия.

⁴¹ Пети кръг на оценка на GRECO — доклад за оценка, препоръки xiv—xxi.

⁴² Проучване на Евробарометър.

⁴³ Bureau Statistische Analyse (2020 г.), *Informatievraag d.d. 25 mei 2020 door de Europese Commissie met betrekking tot omkoping*, стр. 3.

прилагането на уредбата относно етиката и разрешаването на конфликти на интереси сред служителите на федералната публична служба. Федералният комитет по етика, създаден през 2014 г., също изпълнява превантивна роля и служи предимно за консултиране на длъжностните лица във връзка с етиката или конфликтите на интереси. Той изготвя общи становища по искане на обществен представител, Камарата, Сената или правителството.

Въпреки че в Белгия няма специална национална политика за предотвратяване на корупцията, федералните органи са въвели различни мерки относно почтеността⁴⁴ Уредбата относно етичните норми за длъжностните лица на федералната административна публична служба⁴⁵ съдържа кодекс за поведение за служителите, заемащи публична длъжност. Кодексът за поведение за служителите, заемащи обществена длъжност, от 15 юли 2018 г. се прилага за ръководителите и заместник-ръководителите на стратегическите звена на федералната публична служба, както и за директорите, но не и за други членове на стратегически звена. Заинтересованите страни повдигат въпроса, че липсата на кодекс за етично поведение, приложим за министрите и членовете на стратегическите звена представлява слабост. Това беше подчертано и от групата GRECO, която отправи препоръки да се приеме кодекс за етично поведение с по-широк обхват и членовете на стратегическите звена да бъдат обхванати от ясна и хармонизирана уредба за етично поведение, придружена от подходящи мерки за надзор и санкции⁴⁶.

Членовете на федералния парламент поеха ангажимент да спазват специалния деонтологичен кодекс, приложен към процедурния правилник⁴⁷. Необходими са обаче последователно и ефективно регулиране и контрол на членовете на парламента във връзка с подаръци, дарения и други облаги, както и подходящи санкции, за които обществеността е информирана, както е подчертано от GRECO. В допълнение, въпреки че през 2019 г. правомощията на Сметната палата за налагане на санкции във връзка с мандатите са разширени, не съществуват приложими санкции за основните нарушения на етичните норми, отнасящи се до парламентаристите⁴⁸.

Конфликтът на интереси се регулира от различни правни актове, като във всеки от тях са предвидени специфични механизми, предназначени за тяхната област на действие. Например кралското постановление от 2 октомври 1937 г. обхваща статута на държавните служители, за да се избегне изпадането им в ситуация на конфликт на интереси, докато законът от 17 юни 2016 г. регулира публичните пазари. Въпреки че правилата относно конфликтите на интереси за членовете на парламента са обхванати от деонтологичния кодекс, липсват ясни правила, уреждащи заетостта на членовете на стратегическите звена. Не са въведени процедури за проверка на почтеността на членовете на стратегическите звена, както и мерки за избягване на евентуални конфликти на интереси, произтичащи от други техни дейности, освен онези, които вече са предмет на кодекса за поведение за служителите, заемащи обществена

⁴⁴ Както е определено в Note on policy for federal preventive integrity approved by the Belgian Council of Ministers on 30 June, 2006 (Бележка относно политиката за федерални превантивни мерки за почтеност, одобрена от Белгийския съвет на министрите на 30 юни 2006 г.).

⁴⁵ Правилата са очертани в Циркулярно писмо № 573 и Закона от 6 януари 2014 г.

⁴⁶ Пети кръг на оценка на GRECO — доклад за оценка, препоръка ii, параграф 45.

⁴⁷ Процедурен правилник на Камарата на представителите.

⁴⁸ Четвърти кръг на оценка на GRECO — междинен доклад за оценка, препоръка vi.

длъжност⁴⁹. В допълнение, налице е липса на прозрачност по отношение на състава на стратегическите звена и възнаграждението на техните членове, както и по отношение на тяхното назначение. В тази връзка GRECO е отправила препоръки за установяване на правила за определяне на условията, уреждащи прякото набиране и наемане на работа на членовете на стратегическите звена, които отчитат рисковете, свързани с почтеността и конфликтите на интереси. Освен това имената и задълженията на всички членове на стратегическите звена трябва да бъдат публикувани онлайн⁵⁰. Подчертани бяха и потенциалните ползи от *ad hoc* изискване за докладване за висшите ръководни кадри, когато възникнат ситуации на конфликти между техните лични интереси и официалните им задължения⁵¹.

Длъжностните лица и стратегическите съветници са задължени да представят декларации за имуществено състояние, както и списък с мандатите, функциите и професиите. Съгласно закона от 2 май 1995 г. от длъжностните лица се изисква да подават декларации в регистъра на Сметната палата. Със закон, издаден на 14 октомври 2018 г., значително е разширен обхватът на задължението за представяне на списък с мандатите, длъжностите, професиите и имущественото състояние⁵². Считано от януари 2019 г. получаващите възнаграждение членове на бордове на директорите, консултативни съвети и управителни комитети на юридически лица, върху които правителството упражнява влияние, също ще трябва да декларират своите мандати. Правителствените комисари и някои служители на кабинета също са обхванати от новите задължения, чийто обхват е разширен, за да включва служители на федералното правителство, отговорни за предоставянето на становища относно политиките⁵³ и представители на правителството в управителните съвети на дружествата⁵⁴. Сметната палата публикува списък с мандатите в Държавен вестник и на своя уебсайт и е отговорна за налагането на санкции, когато нарушенията на правилата могат да доведат до административна глоба или наказателна санкция. Декларациите за имущественото състояние обаче се представят на Сметната палата в запечатан плик и Сметната палата не ги публикува, нито го проверява за точност. Ето защо GRECO е отправила препоръки настоящата система за подаване на декларации да бъде допълнена с информация относно приходите, да подлежи на публично оповестяване и да бъде лесно достъпна посредством официален уебсайт.

През юли 2018 г. за Камарата на представителите бяха въведени нови разпоредби относно лобирването. Лицата, представляващи някои организации и извършващи дейности, насочени към оказването на пряко или косвено влияние върху политиките, изпълнението на политиките или вземането на решения в Камарата на представителите, са длъжни да подпишат и да се ангажират да спазват определени правила за поведение. Това е мярка, която има за цел увеличаване на прозрачността и намаляване на конфликтите на интереси. Регистърът на лобистите е публикуван на

⁴⁹ Това са ръководители и заместник-ръководители на частни служби и ръководители на управителните органи на членовете на федералното правителство.

⁵⁰ Пети кръг на оценка на GRECO — доклад за оценка, препоръка i, параграф 36.

⁵¹ Пети кръг на оценка на GRECO — доклад за оценка, препоръка viii, параграф 77.

⁵² Law modifying legislation relating to declarations of mandate and assets as regards transparency of remuneration, extension to public administrators, electronic filing and supervision (Закон за изменение на законодателството във връзка с декларациите за мандат и имуществено състояние по отношение на прозрачността на възнаграждението, включване в обхвата на членовете на публичната администрация, подаването по електронен път и надзора).

⁵³ *Collaborateurs de fond*.

⁵⁴ Пети кръг на оценка на GRECO — доклад за оценка, параграф 90.

уебсайта на Камарата. Все още обаче не са приети правила за взаимодействие между парламентаристите и лобистите и няма въведени правила, уреждащи отношенията между някои висши ръководни кадри и лобистите и други трети страни. Ето защо GRECO е отправила препоръки да се въведат правила и насоки относно това как висшите ръководни кадри следва да управляват такива контакти. Тя е препоръчала и да се предприемат стъпки за въвеждане на по-голяма прозрачност относно целта на тези контакти, като се определят лицата, с които или от чието име са осъществени контактите, както и конкретната(ите) тема(и) на дискусиите. Правилата за длъжностните лица и членовете на парламента уреждат по подходящ начин въпросите, свързани с кадровата въртележка между държавния и частния сектор. Въпреки това правилата, установени в кодекса за поведение за висшите ръководни кадри, се считат за неподходящи, тъй като почти нито едно от правилата не се прилага за министрите и нито едно не се прилага за обикновените членове на стратегическите звена⁵⁵.

В Белгия не съществува обща уредба в областта на защитата на лицата, сигнализиращи за нередности. Въпреки че съществуват норми на федерално равнище и на равнище Фландрия, на другите равнища на управление все още е необходимо да се приемат подходящи системи за защита на лицата, сигнализиращи за нередности. Що се отнася до частния сектор, защитата е ограничена до финансовия сектор.

III. МЕДИЕН ПЛУРАЛИЗЪМ

В Белгия има три езикови и културни общности, на които са предоставени компетенции във връзка с медийния плурализъм. Правната уредба относно медийния плурализъм е основана на набор от конституционни гаранции, например по отношение на пресата и свободата на изразяване на мнение, както и по отношение на законодателството. Независимите регулаторни органи в областта на аудиовизуалните медийни услуги гарантират прозрачността на собствеността върху медиите⁵⁶.

Три независими регулаторни органи в областта на аудиовизуалните медии са отговорни за медиите, попадащи под юрисдикцията на техните съответни езикови общности (нидерландска, френска и германска). За фламандската общност регулаторният орган е *Vlaamse Regulator voor de Media* (VRM) — независима агенция с юридическа правосубектност съгласно публичното право. Целта на фламандския регулаторен орган е да прилага разпоредбите за медиите във фламандската общност, да урежда спорове, свързани с правната уредба в тази област, да издава лицензи за излъчване и лицензи за експлоатация на платформи за наземно радио- и телевизионно излъчване и да разрешава на доставчиците на услуги да излъчват радио- и телевизионни програми в съответствие с тези разпоредби. Във френската общност съответният орган е *Conseil supérieur de l'Audiovisuel* (CSA) — също независима агенция с юридическа правосубектност, докато агенцията *Medienrat* отговаря за немскоговорящата общност. Мониторингът на медийния плурализъм (ММП за 2020 г.) отчита много нисък риск за независимостта на медийните органи. По-специално той отчита, че Белгия спазва гаранциите за независимост и че членството в регулаторните органи в областта на медийната дейност като цяло е несъвместимо със заемането на длъжност в правителствата или с притежаването на участие в медийно или рекламно дружество. По отношение на фламандската общност членовете на камарите на фламандския регулаторен орган в

⁵⁵ Пети кръг на оценка на GRECO — доклад за оценка, препоръка x, параграф 89.

⁵⁶ През 2020 г. Белгия е на 12-о място в света в класацията на световния индекс за свобода на печата на „Репортери без граници“. Виж: <https://rsf.org/en/ranking>.

областта на медиите се назначават и заменят от фламандското правителство⁵⁷. Техният мандат от пет години може да се подновява. Агенцията *Medienrat* от немскоговорящата общност се състои от една камара за вземане на решения и една консултативна камара. Във френската общност членовете на регулаторния орган се назначават от правителството на Френската общност на Кралство Белгия (наричана също „Френската общност“). Техният мандат от четири години може да се подновява. За тях белгийските органи посочват, че процедурите по назначаване и освобождаване ще бъдат преразгледани в рамките на транспонирането на Директивата за аудио-визуалните медийни услуги („Директивата за АВМУ“). Чрез разпоредбите на директивата гаранциите за независимостта на регулаторните органи в областта на медийната дейност в правото на ЕС се засилват, като са определени изисквания те да разполагат с юридическа самостоятелност и да бъдат функционално независими от тяхното правителство и от всеки друг публичен или частен орган. По време на посещението в Белгия са изразени някои опасения по отношение на адекватността на ресурсите на регулаторните органи на френско- и немскоговорящите общности.

Съществуват два много активни съвета по въпросите на печата. *Conseil de déontologie journalistique* (CdJ)⁵⁸, създаден през 2009 г., е саморегулиращ се орган за медиите във френско- и немскоговорящите общности. Той е съставен от представители на издатели, журналисти, главни редактори и членове на гражданското общество. По подобен начин *Raad voor de Journalistiek*⁵⁹ е саморегулиращият се орган за медиите в нидерландската езикова общност, като почти всички негови членове участват директно или чрез представителни сдружения на вестници и списания. И двете образувания са независими и разглеждат жалби от граждани. Те помагат за установяването на деонтологични стандарти за журналистите, като издават насоки. Заинтересованите страни посочват, че има разногласие между CSA и CdJ относно тяхната съответна компетентност по отношение на спазването на деонтологичните стандарти при аудиовизуалните медийни услуги⁶⁰.

Регулаторният орган за медиите в нидерландската езикова общност, както и регулаторният орган за медиите във френскоговорящата общност предоставят на широката общественост информация относно собствеността върху медиите. VRM публикува годишен Доклад относно медийна концентрация⁶¹, докато CSA поддържа уебсайт, на който се представят предложенията на медиите във Френската общност на Кралство Белгия⁶². И двете публикации имат за цел да гарантират прозрачност по отношение на собствеността върху медиите и се считат за добри практики, особено с оглед на преразгледаната Директива за АВМУ⁶³.

⁵⁷ Член 216 от Закона за радиото и телевизията.

⁵⁸ Съвет за журналистическа етика, уебсайт на Съвета за журналистическа етика.

⁵⁹ Журналистически съвет, уебсайт на Журналистическия съвет.

⁶⁰ Информацията е получена от CSA в контекста на посещението в Белгия.

⁶¹ Фламандски регулаторен орган в областта на медийната дейност (2019 г.), Flemish report on media concentration (Фламандски доклад относно медийна концентрация).

⁶² Върховен съвет по аудиовизуалните въпроси, Guide for media, companies, groups and sectors (Ръководство за медии, дружества, групи и сектори).

⁶³ В тази връзка следва да се припомним, че преразгледаната Директива за АВМУ насърчава държавите членки да приемат законодателни мерки, предвиждащи доставчиците на медийни услуги под тяхна юрисдикция да направят достъпна информацията относно структурата на собствеността им, включително действителните собственици.

Белгия предвижда конституционна защита на печатните медии и свободата на изразяване на мнение и гарантира защита на журналистическата професия. Закон относно защитата на журналистическите източници е в сила от 7 май 2005 г.⁶⁴. През 2019 г. обаче е внесен законопроект, който би изложил всеки, който разкрие класифицирана информация, на наказателни санкции⁶⁵. След отправената критика от Държавния съвет на основание защита на свободата на информация⁶⁶ правителството се е ангажирано да промени законопроекта⁶⁷. Лишаването от свобода също е сред възможните санкции за клеветата. ММП за 2020 г. отчита опасения във връзка с увеличена нестабилност на заетостта на журналистите в държавата. Случаите на сплашване, заплахи или нападения срещу журналисти са относително редки⁶⁸. През 2020 г. в платформата на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите бяха публикувани пет сигнала, по-специално във връзка с онлайн тормоз над журналисти от страна на частни детективи. Като пример за добра практика през 2019 г. Фламандската асоциация на журналистите създаде специална гореща линия за физическа или словесна агресия срещу журналисти⁶⁹.

Правото на достъп до информация, съхранявана от правителството, е залегнало в Конституцията⁷⁰. Докладва се обаче, че въведените правила и процедури за получаване на такъв достъп имат недостатъци, например по отношение на възможността за обжалване⁷¹. ММП за 2020 г. също така сочи, че са въведени само няколко механизма за докладване например относно броя, квалификацията или процесуалния етап на случаите на сигнализиране за нередности, независимо че тези процедури съществуват и че са въведени някои механизми за защита.

IV. ДРУГИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ПРИНЦИПИТЕ НА ВЗАИМОЗАВИСИМОСТ И ВЗАИМООГРАНИЧАВАНЕ

Белгия е федерална държава, която предоставя значителни правомощия на равнището на общностите и регионите. На федерално равнище Белгия има двукамарна парламентарна система на управление⁷². Парламентът се състои от Камарата на представителите и Сената. Законодателните предложения могат да произтичат от правителството и от членовете на всяка от камарите на парламента⁷³. Конституционният съд е компетентен да преразглежда законодателните актове, приети от Федералния парламент и от парламентите на общностите и регионите. В допълнение към съдебната система независимите органи играят важна роля за

⁶⁴ Law of 7 April 2005 on the protection of journalistic sources (Закон от 7 април 2005 г. относно защитата на журналистическите източници).

⁶⁵ Draft law modifying the law of 11 December 1998 (Проектозакон за изменение на закона от 11 декември 1998 г.).

⁶⁶ Advisory Opinion 66.143/2 of the Council of State of 20 June 2019 (Консултативно становище 66.143/2 на Държавния съвет от 20 юни 2019 г.).

⁶⁷ Към 8 септември 2020 г. законопроектът все още не е приет.

⁶⁸ През 2019 г. платформата на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите и Репортери без граници отчетоха предполагаем опит за сплашване на журналисти от регионалния всекидневник „L'Avenir“.

⁶⁹ *VVJ-Meldpunt*. Фламандска асоциация на журналистите, Гореща линия за физическа и словесна агресия срещу журналисти.

⁷⁰ Член 32 от Конституцията.

⁷¹ Организация Access Info и Centre for Law and Democracy (Център за закони и демокрация), Global right to information rating (глобален рейтинг във връзка с правото на информация).

⁷² Състояща се от Сенат и Камара на представителите.

⁷³ Сенатът може да предлага законодателство само в някои области.

прилагане на принципите на взаимозависимост и взаимоограничаване на законодателната, изпълнителната и съдебната власт.

Извършването на оценки на въздействието и провеждането на консултации със заинтересованите страни са добре установени практики в законодателния процес. Правителствата на различни равнища са възприели политика да извършват оценки на въздействието и да провеждат консултации със заинтересованите страни по време на законодателния процес, често с помощта на консултативни органи. Така например, във фламандската публична администрация има осем стратегически консултативни съвета, които включват организации на гражданското общество и други заинтересовани страни, както и представители на местните правителства и експерти. При изготвянето на законодателството фламандското правителство е задължено да поиска съвети от тези консултативни съвети, които могат да предоставят съвети и по своя инициатива. Макар че по време на законодателния процес често се провеждат консултации със заинтересованите страни, не са налице статистически данни по отношение на броя консултации, отворени за широката общественост⁷⁴. Полезно в това отношение би могло да се окаже въвеждането на централна и публична база данни за всички текущи консултации със заинтересованите страни⁷⁵.

На служебното правителство са предоставени специални правомощия, за да се справи с пандемията от COVID-19. На 13 март 2020 г. правителството обяви федералната фаза на националния план за извънредни мерки⁷⁶. След това на служебното правителство бяха предоставени пълните правомощия на редовно правителство, както и специални правомощия за справяне с кризата⁷⁷. Специалните правомощия включваха правомощието да приема мерки за спазването на обществените здравни норми и обществения ред чрез кралско постановление⁷⁸. Държавният съвет представи предварително становище относно предоставянето на специални правомощия⁷⁹. Мандатът на специалните правомощия на правителството изтече на 30 юни 2020 г.

Консултативният състав на Държавния съвет е изправен пред значителен обем работа. Държавният съвет играе важна роля за упражняването на контрол върху качеството на проектите на законодателство. Съчетанието от рязко увеличаване на

⁷⁴ ОИСР (2019 г.), Better Regulation Practices across the European Union (Практики за по-добро законотворчество в Европейския съюз), стр. 128.

⁷⁵ Вж. предходната бележка.

⁷⁶ Ministerial Decree of 13 March 2020 proclaiming the Federal phase concerning the coordination and management of the crisis coronavirus COVID-19, based on the Royal Decree of 31 January 2003 for the national level and on the Royal Decree of 22 May 2019 for the provincial and municipal level (Министерско постановление от 13 март 2020 г. за обявяване на федералната фаза, свързана с координацията и управлението на извънредното положение във връзка с COVID-19, на основание на Кралско постановление от 31 януари 2003 г. на национално равнище и на Кралско постановление от 22 май 2019 г. на равнище провинции и общини).

⁷⁷ Law of 27 March 2020 authorising the King to take measures to combat the spread of the coronavirus COVID-19 (II) (Закон от 27 март 2020 г. за предоставяне на правомощия на Краля с цел предприемането на мерки в борбата срещу разпространението на коронавируса COVID-19 (II)).

⁷⁸ Ако такива мерки, приети с кралско постановление, не бъдат ратифицирани от парламента в рамките на една година след влизането им в сила, се счита, че те изобщо не са влезли в сила.

⁷⁹ Advisory Opinion 67.142/AV of the Council of State of 25 March 2020 (Консултативно становище 67.142/AV на Държавния съвет от 25 март 2020 г.) Съдебният орган на Държавния съвет се е произнесъл и относно въздействието на мярка, забраняваща конкретни религиозни събирания, като е отхвърлил спирането на мярката: решение на Държавния съвет от 28 май 2020 г., *Religious Gatherings (Религиозни събирания)*, 247.674.

обема работа през изминалите десетилетия и нарастващата сложност на правните въпроси, с които той се занимава, създава проблеми за ефективното функциониране на неговата консултативна функция⁸⁰. Тези трудности се задълбочават поради условията на работа на Съвета, свързани с често прибягване до процедури със съкратени срокове и недостиг на ресурси⁸¹.

Понастоящем се създава нова национална институция за защита на правата на човека. Unia — националният орган по въпросите на равенството, е национална институция за защита на правата на човека (НИПЧ), акредитирана с хуманитарен статут от САНИПЧ⁸². Понастоящем тази институция е компетентна в областта на борбата срещу дискриминацията на всички равнища на управление⁸³. През април 2019 г. Федералният парламент прие закон за създаване на нова федерална институция за защита на правата на човека, чийто мандат ще обхваща всички основни права. Въпреки че понастоящем се предвижда нейният мандат да е ограничен до федерални въпроси⁸⁴, новият закон включва възможността за създаване на съвет за сътрудничество, ако между различните равнища на управление се постигне споразумение за сътрудничество, за да се разширят компетентностите на институцията до нефедерално равнище. Процедурата за подбор на управителния съвет на тази нова институция вече приключи, а през септември 2020 г. съветът ще заседава за първи път. В допълнение Службата на федералния омбудсман е компетентна да разследва жалби относно функционирането на федералната администрация, както и да отправя препоръки и да докладва относно своите констатации. Служби на омбудсмана съществуват и на регионални равнища и по специфични теми.

Наскоро приет закон осигурява по-големи възможност на организациите на гражданското общество да защитават своите законоустановени интереси. Гражданското общество в Белгия е отворено⁸⁵ и по време на законодателния процес редовно се извършват консултации със заинтересованите страни. След решение на Конституционния съд от 2013 г. със закон от декември 2018 г. на юридическите лица се дава възможност да завеждат съдебни дела, насочени към защита на правата на човека или основните свободи⁸⁶, които са част от техните законоустановени интереси. Освен това от май 2019 г. вносителите на петиция, които съберат подписи от над 25 000 физически лица с местоживеене в Белгия, имат право да бъдат изслушани от Камарата на представителите.

⁸⁰ Memorandum by the Council of State (Меморандум на Държавния съвет), 4 юли 2019 г.

⁸¹ Вж. предходната бележка.

⁸² Световният алианс на националните институции по правата на човека.

⁸³ Изключва се дискриминацията, основана на пола. Институтът за равенство между жените и мъжете и Фламандският омбудсман по въпросите на пола са определени за компетентни органи за равенството по въпросите на дискриминацията, основана на пола, във Фландрия.

⁸⁴ Това би изключило компетентността на новата институция по въпроси като образованието и здравеопазването.

⁸⁵ Вж. оценката, присъдена от CIVICUS — Световния алианс за гражданско участие; оценката е по скала с пет категории, които са следните: отворено, стеснено, затруднено, репресирано и затворено.

⁸⁶ Които са признати в Конституцията или в международните договори, по които Белгия е страна.

Приложение I: Списък с източници по азбучен ред.*

* Списъкът на получената информация в контекста на консултацията във връзка с Доклада относно върховенството на закона за 2020 г. може да бъде намерен на (уебсайта на Комисията).

Access Info и Centre for Law and Democracy (Център за закони и демокрация), Global right to information rating (глобален рейтинг във връзка с правото на информация). <https://www.rti-rating.org/country-data/>.

Белгийското федерално правителство (2020 г.), Input of Belgium for the 2020 Rule of Law Report (Принос на Белгия за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.).

Френскоезичен първоинстанционен съд на гр. Брюксел, решение от 13 март 2020 г.

Bureau Statistische Analyse (2020 г.), *Informatievraag d.d. 25 mei 2020 door de Europese Commissie met betrekking tot omkoping*.

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (Център за плурализъм и свобода на медиите) (2020 г.), Мониторинг на медийния плурализъм за 2020 г. <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>.

Европейска комисия за ефикасност на правосъдието (СЕПЕJ) (2018 г.), Evaluation of the judicial systems (2016—2018 cycle): Belgium (Оценка на съдебните системи (за периода 2016—2018 г.): Белгия.

CIVICUS, Monitor — Tracking Civic Space: Belgium (Проследяване на гражданското пространство). <https://monitor.civicus.org/country/belgium/>.

Конституционен съд, Касационен съд и Държавен съвет (2019 г.), Joint memorandum of the Constitutional Court, the Court of Cassation and the Council of State (Съвместен меморандум на Конституционния съд, Касационния съд и Държавния съвет). <http://www.raadvanstate.be/?action=doc&doc=1095>.

Съвет на Европа: Бюро на КЕСЕС (2020 г.), Report on the independence and impartiality of the judiciary in the Member States of the Council of Europe (2019 edition), (Доклад на Съвета на Европа относно независимостта и безпристрастността на съдебните системи в държавите членки (издание от 2019 г.).

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2000 г.), Recommendation Rec(2000)19 of the Committee of Ministers to Member States on the role of public prosecution in the criminal justice system (Препоръка Rec(2000)19 на Комитета на министрите до държавите членки относно ролята на прокуратурата в системата за наказателно правосъдие).

Съвет на министрите (2006 г.), Note on policy for federal preventive integrity (Бележка относно политиката за федерални превантивни мерки за почтеност).

Държавен съвет, Advisory Opinion 67.142/AV of 25 March 2020 (Консултативно становище 67.142/AV от 25 март 2020 г.).

Държавен съвет, решение от 28 май 2020 г., *Religious Gatherings (Религиозни събирания)*, 247.674.

Държавен съвет (2019 г.), Memorandum by the Council of State of 4 July 2019 (Меморандум на Държавния съвет от 4 юли 2019 г.).

Решение на Съда на Европейския съюз от 12 декември 2019 г. по дело C-627/19 PPU.

Генерална дирекция за комуникация (2020 г.), Проучване на Евробарометър на тема „Усещането сред широката общественост за независимостта на националните правосъдни системи в ЕС“.

Генерална дирекция за комуникация (2020 г.), Специално проучване на Евробарометър № 502: корупция.

Европейска комисия (2020 г.), Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието.

Flemish Association of Journalists (Фламандска асоциация на журналистите), гореща линия за физическа и словесна агресия срещу журналисти. <https://journalist.be/2019/03/vvj-richt-meldpunt-in-voor-agressie-tegen-journalisten>.

Flemish Media Regulator (Фламандски регулаторен орган в областта на медийната дейност) (2019 г.), Flemish report on media concentration (Фламандски доклад относно медийна концентрация). <https://www.vlaamseregulatormedia.be/en/documents>.

Съюз на френскоезичните и немскоезичната адвокатски колегии и други сдружения на съдилищата и юристите (2020 г.), I believe in the rule of law! (Вярвам във върховенството на закона!).

GRECO (2019 г.), Fifth Evaluation Round — Evaluation Report on Belgium on preventing corruption and promoting integrity in central Governments (top executive functions) and law enforcement agencies (Пети кръг на оценка — доклад за оценка на Белгия относно предотвратяването на корупцията и насърчаването на почтеността в централните правителства (висши ръководни кадри) и правоприлагащите органи).

GRECO (2019 г.), Fourth Evaluation Round — Second Interim Compliance Report on Belgium on corruption prevention in respect of members of Parliament, judges and prosecutors (Четвърти кръг на оценка — втори междинен доклад за изпълнение на препоръките от страна на Белгия във връзка с предотвратяването на корупцията по отношение на членове на парламента, съдии и прокурори).

High Council for Justice (Висш съвет по правосъдие) (2019 г.), Memorandum for a better functioning of justice (Меморандум за по-добро функциониране на съдебната система).

Journalistic Council (Журналистически съвет), уебсайт на Журналистическия съвет. <https://www.rvdj.be/>.

Journalistic Ethics Council (Съвет за журналистическа етика), уебсайт на Съвета за журналистическа етика. <https://www.lecdj.be/fr/>.

Law of 27 March 2020 authorising the King to take measures to combat the spread of the coronavirus COVID-19 (II) (Закон от 27 март 2020 г. за предоставяне на правомощия на Краля с цел предприемането на мерки в борбата срещу разпространението на коронавируса COVID-19 (II)).

Закон от 31 юли 2020 г., съдържащ различни разпоредби от неотложно естество в областта на правосъдието.

Ministerial Decree of 13 March 2020 proclaiming the Federal phase concerning the coordination and management of the crisis coronavirus COVID-19 (Министерско постановление от 13 март 2020 г. за обявяване на федералната фаза, свързана с координацията и управлението на извънредното положение във връзка с COVID-19).

ОИСП (2018 г.), Phase 3 evaluation of Belgium: additional written report (Фаза 3 от оценката на Белгия: допълнителен писмен доклад).

ОИСП (2019 г.), Better Regulation Practices across the European Union (Практики за по-добро законотворчество в Европейския съюз).

Председател на Висшия съвет по правосъдие, Vanessa de Francquen (2020 г.), Letter to the President of the House of Representatives on the law containing various provisions on justice in the context of the fight against the spread of the coronavirus (Писмо до председателя на Камарата на представителите относно закона, съдържащ различни разпоредби относно правораздаването в контекста на борбата срещу разпространението на коронавируса).

Royal Decree of 22 May 2019 concerning the emergency plan and emergency management at municipal and provincial level and regarding the role of mayors and provincial governors in case of crisis events and situations requiring coordination or management at national level (Кралско постановление от 22 май 2019 г. относно аварийния план и управлението на извънредни ситуации на равнище общини и провинции и относно ролята на кметовете и губернаторите на провинции в случай на кризи и ситуации, изискващи координация или управление на национално равнище).

Royal Decree of 31 January 2003 establishing the emergency plan for crisis events and situations requiring coordination or management at national level (Кралско постановление от 31 януари 2003 г. за установяване на аварийния план за кризи и ситуации, изискващи координация или управление на национално равнище).

Superior Council of Audiovisual (Върховен съвет по аудиовизуалните въпроси), Guide for media, companies, groups and sectors (Ръководство за медии, дружества, групи и сектори). <https://www.csa.be/pluralisme/>.

Служба на ООН по наркотиците и престъпността (2016 г.), Country review report of Belgium: review by Mexico and the Netherlands of the implementation by Belgium of articles 15-42 of chapter III. “Criminalization and law enforcement” and articles 44-50 of chapter IV. “International cooperation” of the United Nations Convention against Corruption for the review cycle 2010-2015 (Доклад за прегледа на Белгия: преглед от Мексико и Нидерландия на прилагането от страна на Белгия на членове 15—42 от глава III „Криминализация и правоприлагане“ и членове 44—50 от глава IV „Международно сътрудничество“ от Конвенцията на Организацията на обединените нации срещу корупцията за цикъл за преглед за периода 2010—2015 г.).

Виртуално посещение на Белгия в контекста на Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.

Приложение II: Посещение в Белгия

През май и юни 2020 г. службите на Комисията проведоха виртуални срещи със:

- Академичен експерт
- Централния офис за борба с корупцията
- Колегията на съдилищата и трибуналите
- Държавния съвет
- Фламандския медиен регулатор
- Висшия съвет по правосъдие
- Висшия съвет за аудиовизуалните услуги
- Съвета по журналистическа етика
- Медийния съвет на немскоговорящата общност
- Министерството на правосъдието
- Прокуратурата
- Службата на административните съдилища
- Transparency International Белгия

* Комисията също така се среща в редица хоризонтални заседания със следните организации:

- Амнести Интернешънъл
- Съюза за граждански свободи за Европа
- Гражданско общество Европа
- Конференцията на европейските църкви
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law (Европейския център за нестопанско право)
- Европейския център за свобода на печата и медиите
- Европейския граждански форум
- Free Press Unlimited
- Международната фондация за защита на защитниците на правата на човека (Front Line Defenders)
- ILGA-Europe
- Международната комисия на юристите
- Международната федерация по правата на човека
- Международния институт по печата
- Платформата за учене през целия живот
- Open Society Justice Initiative/Open Society European Policy Institute (Инициативата за правосъдие на фондация „Отворено общество“/Института за европейски политики на фондация „Отворено общество“)
- Репортери без граници
- Transparency International EC